

casupeta que en diuen la *Caseta 'l Fondets* als Fontanars de Bocairent, i semblantment a Gaianes; però també s'hi usa el masculí *casup*: «allà hi ha un *kazupét*» a Algemesí i Guadassuar: «en diuen *El Palacio* i no és més que un *kazupét*», Xaló, «si baixeu allà trobareu un *kazupíu* ---», Pedreguer.⁴ En fi en algunes comarques centrals del Princ. diuen *kəzúk* (cf. *AlcM*), i recordo una masia petita *El Casuc* per les serres de l'alt Vallès, que deu relacionar-se amb el cast. dial. i afectiu *casuca* (i com he explicat potser ho diuen en algun punt valencià). Aquest ens recorda en forma colpidora un mot *cusuc* 'pobra cabana' que apareix en Petroni (77.4): reconec que fóra natural considerar-ho alteració manuscrita d'un *casuca, en relació amb aqueixes formes hispàniques (que sembla ser el pensament de Hofmann, en Walde-H.); i, no obstant, és tan natural de posar-ho en relació amb el persa *kūšk* 'palau', com fa Hadas, *Amer. Journ. for Philol.*, L, 384 (supervivent fins ara en turc *köşk* > *QUJOŠC* 'pavelló'), que potser és precipitat de rebutjar la sospita que els legionaris haguessin pogut introduir aqueix mot irani en llatí vulgar (o que l'ètimon —per cert desconegut— del ll. CASA hi tingués quelcom a veure) i que encruant-se amb la família de CASA pogués contribuir en alguna mesura a la creació d'aquests diminutius-hipocorístics del romànic.

Casull (o *caüll*) «casa menuda» mall. (BDLC IV, 383): «bé esqueya la rustiquesa del *casull*, estable i forn», Costa i Llobera, *De l'Agre d. l. T.*, 57; «ran d'un *casull* l'antic safreig s'hi bada / com un blau ull gegant», Guasp, *IdOr* IX, 57 (també en B. Ferrà, *Comédies*, *IdOr* I, 44); mentre que en el Migjorn valencià la forma que corre és la femenina i diminutiva: «el Tros del *Xarrell* és una *kazuléta*» a Castalla, que amb el mateix valor sento també a Xixona (1963), mentre que a Elx anoto: «unes *kazupétes*, que tenen navaldetes xiques com esta habitació» (1963).

Se sol creure que *casulla* amb el sentit de 'vestiment sacerdotal' vagi tenir el sentit etimològic de 'cabana, cobricel', i amb aquell sentit en tenim una munió de testimonis antics, els uns en baix llatí de Catalunya (*casulla* des de 888, Bast. Bass., 444-6), els altres de llenguatge mesclat o purament catalans: «*casulla* grecisca cum sua túnica», doc. ross. de 1002, «una capa de drap d'aur ho *casula* --- *cabula* negra --- *casula*», 1311, i l'*InvLc* d'Alart ens en dona encara 6 de *-ulla* o *-uyla* en la segona meitat S. XIV, i tres en la primera del XV; «dos frontals negres de cuaresma et una *casula*», Corbins, a. 1299 (*BABL* VI, 70); *casula* rimant amb *despulla* en el ross. Bernat de So (1315-47), *Vesió*, v. 73 (*Rom.* LIV, 38); *-ulla*, St. Vicent F (*Sermos* II, 248.14); la de teixir enumerada entre l'*ordidor* 'pannus' i *ordir la tela*: «les *casulles*: cellulae, loculi»; en la cançó dels Segadors: «han cremada una iglésia que Santa Coloma 's deya: / creman albas y *casullas*, los càlzers y las patenas» (MilàF, *Romillo*, 81.8); en fi en el veí romanç aragonès també trobem *casulla* ja en un doc. de fi S. XI (veg. la cita a *FOLRO*, *Cartulari de Fanlo*, 110), el mateix que en castellà; però sembla que això vingué d'una forma més antiga

amb presència de labial, no solament pel fr. *chasuble* i oc. *casibla*, sinó perquè el mot ja apareix així en el llatí merovingi: *casubla* 'mantell amb caputxa' en Notes Tironianes, *casubla* o *-ubula* en Gregori de Tours i altres textos llatins més tardans (Heraeus, *ALLG* XII, 57);⁵ altrament veg. per a tot això *DCEC* -, 725-6 (*CASULLA*); *casullaire*, *-uller*, *-ulleria*

Casar-se o *casar* 'contraure matrimoni' [fi S. XIII], derivat comú amb les altres llengües hispàniques i no estrany a d'altres romàniques (oc., it., roms.), fundat segurament en la idea de 'portar a casa (el nuvi a la núvia)' (o 'fundar casa nova'): «stigueren gran temps, fin que la fila del rey fon de edat de *casar-la*; los richs hòmens de Aragó tengueren consell a Saragoça, en qual manera podien bé *maridar* aquella infanta ---», també com a transitiu en la *Crònica* de Jaume I, i com a refl. en el *Tirant* de Galba; com a intr. és bastant corrent a tota l'Edat Mitjana: «més val *casar* que cremar», St. Vicent F (*Quaresma*, 207.143), «requirida que *casàs* ab lo rey, lo qual volia lo meu matrimoni ---», *Curial* (*NCL* III, 125); *casat*, *-ada* es troben en la *Crònica* del Cerimoniós i en JRoig: «ja tinch marit, / cert pus honrat / que no l'orat / de pare teu— / --- ja per malastre / s'era *casada*» (*Spill*, v. 1119) i en OPou: «*casar* lo fill, *casar* la filla: collocare filium in matrimonio», «*casar-se l'home*: ducere uxorem; Titio se és *casat* ab Berta --- no voler-se *casar* --- *casar-se* la dona: nubere --- lo qui és *casat* una vegada: monogamus» (*TbPu.*, 159). Avui el mot és d'ús universal en el territori lingüístic, predominant molt pertot l'ús reflexiu *casar-se* sobre l'intransitiu *casar*: fins a l'extrema ratlla Nord de la llengua: capcinès «s'és *kəzát žúbə*, s'és *kəzádə žúbə*» (Formiguera 1960).

Per als paral·lels en altres llengües, vegeu el *DCEC* (*CASAR* III) (I, 714-5 i IV, 962a10-27); per als usos en castellà medieval, veg. també notes en la meua ed. del *Buen Amor*, 795b, etc. Com allí indico aquesta derivació del nom de la casa enlloc no apareix en forma tan general i constant com en les tres llengües romàniques de la Península. En altres llengües, es troba també en alguns parlars occitans del SO. i centre-Sud; en italià *accasare* tr. i *-arsi* algunes vegades des del S. XVI, en part en autors de llenguatge gens hispanitzant (en lloc dels corrents *maritare*, *ammogliarsi*); en romanès hi ha *căsător* i *căsnic* 'marit' i *căsătorì* 'casar'. Si bé en basc el roncalès *bordaltu* 'casar-se' derivat de *borda* 'casa de pagès' sembla no ser més que un calc del romànic, tanmateix hi tenim alguna altra expressió de la mateixa base semàntica: *etxera ekartzeko* en Dom. Agirre (*Auñemendiko Lorea* I, 150.4) ve a ser equivalent de 'casar-se (parlant d'una pupilla)' i al peu de la lletra vol dir 'portar-la a casa'.

Aquesta, en efecte, era la idea que dominava entre els romans: *domum ducere aliquam* 'casar-se amb alguna dona' (p. ex. en Terenci, *Adelphoe*, 473, etc.) era 'dur-la a casa'; gr. *συνοικέω* 'em caso' (Heròdot III, 31); al capdavant *casar* intr. és molt més freqüent en castellà en tota l'Edat Mitjana [1232] que no *casarse*, la mateixa idea de *qui domum ducit* està a la